

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMEČKO DELO“

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32—, polletno
din 16—, četrtletno din 9—, ino-
zemstvo din 64—
Poštno-čkovni račun številka 10.603

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Cene inseratom: Cela stran
din 2000—, pol strani din 1000—,
četrt strani din 500—, 1/8 strani
din 250—, 1/16 strani din 125—
Mali oglasi vsaka beseda din 1—

322 slov. občin imenovalo dr. Korošca za častnega člana Naprej ...

Zadnjo nedeljo se je vršil v unionski dvorani v Ljubljani občni zbor Županske zveze. Udeležila se ga je velika večina slovenskih županov in je bila dvorana nabito polna zastopnikov naših podeželskih in mestnih občin. Občni zbor Županske zveze je bil zaključen s pristrčno slovesnostjo, na kateri je bila izročena našemu voditelju dr. Antonu Korošču knjiga, v kateri je skupna diploma 322 slovenskih občin, ki so izvolile dr. Antona Korošca za svojega častnega občana. Slavnost je pričela ob enajstih predpoldne, ko je stopil burno pozdravljen v dvorano voditelj g. dr. Anton Korošec. V pozdrav je zapel slavljencu mešani zbor »Ljubljane« venček slovenskih narodnih, zatem je odigrala godba »Sloga« državno himno, katero je poslušala vsa dvorana stoje. Po himni so pričele manifestacije za kralja, za državo in za dr. Korošca. Odpeli so še par pevskih točk, nakar je predsednik Županske zveze kamniški župan g. Nande Novak pozdravil najprej slavljenca in razne odličnike, kakor: gradbenega ministra dr. Miho Kreka, bana dr. Marka Natlačena,

škofa dr. Gregorja Rožmana, več senatorjev, poslancev, zastopnike najvišjih državnih oblasti v Ljubljani ter društev, banske svetnike, župane in prijatelje slavljenca. Sledil je govor predsednika Županske zveze, v katerem je poudarjal, da je g. dr. Anton Korošec zgled in voditelj vsega slovenskega naroda. Predsednik je sklenil svoj govor s poklonitvijo knjige s skupno diplomom 322 občin, v kateri sta obraz in srce slovenskega naroda.

Med viharnim pozdravljanjem se je g. slavljenc zahvalil za izkazano mu čast občinskih odborov in občanov in je nato še kratko govoril o nalogah slovenskih županov. Zahvalo je končal voditelj z besedami: »Dobro upravljane občine, složna in zavedna slovenska domovina in močna ter nepremagljiva Jugoslavija, to je cilj in smisel vsega našega delovanja, to je končno naš najvišji in glavni program. Nad vsemi nami pa naj čuje in bdi beli orel Karadjordjevičev in zato mi dovolite, da zaključem z vami: Živel kralj, knez namestnik, Jugoslavija, Slovenija, slovenski župani in slovenski narod!«

Kot naslov članku smo zapisali eno samo besedo, ki pa pove mnogo, če hkrati izjavimo, da se ta beseda nanaša na pogajanja sedanje vlade s Hrvati. Dozdeva se namreč, da je nastopil v teh pogajanjih nekaj zastoj. Malodušneži, črnogledneži in zlohotneži so ta presledek po svoje tolmačili. Širile so se govovice, češ da sta se dr. Maček in Dragiša Cvetković trajno poslovila, da so pogajanja prekinjena itd. Tem govoricam je napravil konec predsednik vlade Dragiša Cvetković s to-le izjavo, ki jo je dal 6. junija v Karlovcu novinarjem: »Malo smo zastali, da proučimo gotove okoliščine, toda v interesu vseh nas, Srbov, Hrvatov in Slovencev je, da do sporazuma mora priti. Nič ni prekinjeno. Glavno je, da obstoja dobra volja na eni in na drugi strani. Dr. Maček in jaz se nisva poslovila, temveč so le pogajanja malo zastala v interesu splošne stvari. Sporazum mora biti tako delo, da bo trajno in da bo zadovoljilo upravičene interese Hrvatov in Srbov. Za takšno zadevo pa je potrebno resno in premišljeno delo, in to so glavni razlogi, da sva dr. Maček in jaz malo zastala in proučujeva dalje vse ono, kar je pogoj za rešitev tako velikega in narodnega problema.«

Strašno neurje nad našimi kraji

Zadnji petek, 9. junija, ob pol petih popoldne se je izsulo nad Savinjsko dolino strašno neurje s točo, viharjem ter z usodnimi udari strele, ki so zažigali poslopja ter ubijali ljudi. Med viharjem, bliskom in gromom je padala po Sav. dolini pol ure toča ter popolnoma zbila vse poljske pridelke ter povzročila daleč na okrog ogromno škodo na hmeljskih nasadih, kateri so čisto okleščeni. Strela je udarila na treh mestih. Radi udara strele sta pogoreli blizu Gomilkega gospodarski poslopji posestniku Ivanu Virantu v Trnavi in posestniku Grči v Kaplji. Prebivalstvo na Vranskem in v okolici je obupano radi ogromne škode, ki se ne da preceniti. — Neurje, ki je pustošilo po Vranskem, se je razpotegnilo nad Celje ter okolico. V Celju je ugasnila med nevihto večkrat električna luč. Voda je vdrla v nekatere kleti v mestu. Vihar je potrgal več telefonskih vodov. V Medlogu pri Celju se je zgodila med hudo uro strašna nesreča. Na stanovanjski hiši posestnika Antona Fazarinca so nadomeščali zidarji v prvem nadstropju trame za strop. Naenkrat je urezalo v dimnik Fazarinčeve nove hiše. Udar strele je na mestu ubil 45 letnega zidarja Martina Gračnerja iz Medloga in 28 letnega Jožefa Krivca iz Dobrave, očeta dveh nepreskrbljenih otrok. Ista strela je še omamila zidarja Ivana Breznika iz Gorice pri Veliki Pirešici in Brunona Južno, brezposelnega mesarja iz Celja. Prvi se je prebudil Breznik in je skušal z umet-

nim dihanjem obuditi k življenju Gračnerja in Krivca, a sta bila že mrtva. Trupli od strele ubitih so prepeljali na njuna domova.

Isto popoldne kakor nad Savinjsko dolino, se je izsulo vremensko gorje nad šmarškim okrajem, kateri si še daleč ni opomogel od lanske ter predlanske toče. Omenjenega popoldne ob petih je pridivalo strašno neurje s točo iz zahodne strani. Debela toča, katera je padala po nekod kar na suhem, je oklestila mnogo obe-tajoče sadno drevje in uničila vinograde. Med nevihto je urezalo v Sotenskem pri Šmarju v hišo posestnika Štancerja. Ogenj se je razširil na gospodarska poslopja sosedu Črnoše. Požar je uničil Štancerjevo hišo in sosedove gospodarske pritikline.

Najbolj udarjeni so zopet izza predlanske strašne toče znani kraji: Podčetrtek, Imenska gorca, Imeno, Buče in Virštajn. V naštetih krajih so oškodovani vinogradi in sadonosniki za 100%. V mnogih krajih so narasli hudourniki trgali iz vinogradov plazove ter jih prožili na njive in travnike.

Petkova popoldanska nevihta je po vinogradnih Slov. goricah in zlasti pri Sv. Ani, Sv. Benediktu in Negovi uničila 50% vinogradnih, sadonosnih in poljskih pridelkov. Pogled na vinograde je danes obupen. Škodo cenijo na približno 3 milijone dinarjev. — Po povodnji in toči poškodovane opozarjamo na članek v današnji številki »Nasveti za odpis davkov radi vremenskih nezdod.«

Zanimivo izjavo o vprašanju sporazuma je podal tudi voditelj Slovencev dr. Anton Korošec na taboru katoliškega delavstva v Ljubljani 4. junija. Svoje besede je osredotočil okoli voditelja Hrvatov dr. Mačka, o katerem je rekel: »Dr. Maček ni samo dober Hrvat, ampak tudi dober Slovan. Krivico mu dela, kdor si upa misliti, da mu slovansko čustvovanje in mišljenje ni sveto. Govorite kakor koli hočete, mislite o njem, kakor hočete, vendar so le Slovence, vendar so le Srbi dr. Mačku najbližji bratje na svetu. Dr. Maček ne pozna bližnjih bratov na svetu, kakor so Slovenci in Srbi. Jaz cenim dr. Mačka in visoko mislim o njem. Zato pa tudi ne obupam nad delom za sporazum, po bolj ali manj številnih preobratih bo vendarle do njega prišlo.« Te besede predsednika senata dr. A. Korošca je objavil »Hrvatski dnevnik«, glavno glasilo Hrvatske seljaške stranke, s to-le pripombo: »Dr. Korošec računa še z raznimi preobratih, katerih more biti več ali manj, kljub temu pa veruje, da bo dr. Maček ostal na črti sporazuma, kar pomeni, da ga po dr. Koroščevem mnenju s te črte ne bodo premaknili nobeni preobratih, ki jih prinaša s seboj politično življenje. Čeprav dr. Korošec ni povedal ničesar določenege, kaj utegne še priti, je treba njegove ugotovitve beležiti kot važne, ker vnašajo nekaj luči v poglede prvega podpredsednika JRZ ne samo na današnji politični položaj, ampak tudi glede na njegov bodoči razvoj.«

KMEČKA ŽENA —

poznaš mesečnik »Kmečka žena«, list za tebe, da ti pomaga podpirati tri vogle pri hiši? Ako ga ne poznaš, piši upravi lista: Maribor, Koroška cesta 5, da ti pošlje list na ogled!

»Hrvatski dnevnik« osvetljuje tudi v zvezi z znanim zagrebškim listom »Obzorom« tiste elemente, ki bi radi sporazum s Hrvati preperečili ter delajo proti njemu. »Hrvatski dnevnik« poroča, da je dr. Stojadinovič zbiral na svojem stanovanju svoje pristaše, ki so skoraj vsi iz savske banovine. Dal jim je podpisati neko resolucijo, v kateri je rečeno, da Hrvati niso poseben narod in da hrvatsko vprašanje ni nobeno državno vprašanje. To resolucijo je podpisalo 40 poslancev in senatorjev. To je prav pičlo število in še večina teh dr. Stojadinovičevih pristašev je iz savske banovine. To za dr. Stojadinoviča nikakor ni preveč ugodno, ker so to ljudje, ki nimajo v narodu nobene zaslombe, ampak se imajo izključno njemu zahvaliti, da pobirajo poslanske dnevnice. »Obzor« pa spričo dr. Korošičeve napovedi o preosnovi JRZ poroča, da se bo jeseni sklical kongres JRZ, na katerem bodo zbrali novo predsedstvo. Takrat bo dr. Stojadinovič prenehal biti predsednik stranke; saj je predsednik stranke postal le kot predsednik vlade. Sedaj pa, ko je začel delati proti glavni nalogi nove, namreč Cvetkovičeve vlade, to je, proti sporazumu s Hrvati, se je onemogočil za predsednika stranke. Zadel ga bo ista usoda, kot je zadel Uzunoviča, Jevtiča in Živkoviča.

Zagrebški listi, ki izražajo mišljenje najzobje okolice dr. Mačka, so že večkrat izjavili in še vedno izjavljajo svoje nezadovoljstvo tudi s postopanjem združene srbske opozicije in JNS. Pri volitvah 11. decembra 1938 so se ti ljudje zatekli k dr. Mačku, da bi dobili kaj poslanskih mandatov. Po volitvah pa niso pokazali nobenega smisla za vsebino hrvatskega vprašanja in nobene resne volje za njegovo rešitev. Kljub opetovanim pozivom vodstva Hrvatske seljaške stranke niso hoteli opredeliti nobenega programa, kako si predstavljajo rešitev hrvatskega vprašanja v podrobnostih. Dr. Maček in njegovi ožji sodelavci so tega vednega izmikanja združene opozicije in JNS do grla siti. Toda ne nasprotovanje s strani dr. Stojadinovičevih maloštevilnih pristašev, ne slabotno in neodkritosrčno izmikanje združene opozicije in JNS ne more in ne bo preprečilo, da se ne bi razgovori za sporazum nadaljevali. Resna volja za to obstoja na strani predsednika vlade Dragiša Cvetkoviča, kakor tudi na strani dr. Mačka. Vse ljudstvo v državi želi, da bi delo za sporazum imelo popoln uspeh ter spravilo s poti mnoga težka politična vprašanja, ki ovirajo ozdravljenje političnih razmer v državi.

Novi vozni red!

Velja od 15. maja 1939

Vozni red v lepi žepni izdaji stane samo 2 Din (po pošti je poslati naprej Din 2.50 v znamkah). Preprodajalci dobijo primeren popust. Naročila sprejema:

TISKARNA SV. CIRILA, MARIBOR.

Angleški kraljevski par v Zedinjenih državah

Pisali smo, da se mudi angleški kraljevski par na daljšem obisku v Ameriki. Kralj in kraljica sta že obiskala vsa važnejša mesta angleškega dominijona Kanade.

Visoka gosta sta zapustila 7. junija Kanado in sta se pripeljala v Zedinjene države mimo znanih Niagarskih slapov.

Slovo od Kanade in prvi pozdrav v Zedinjenih državah

Od zadnje železniške postaje v Kanadi do Niagarskih slapov na 30 km dolgi cesti se je zbralo nad pol milijona ljudi, ki so se poslavljali od kraljevske dvojice na njuni poti v Zedinjene države.

Na drugi strani slapov je bil sprejem nad vse veličasten, ker je to prvi obisk angleškega vladarja v Združenih državah.

Prav na meji sta sprejela in pozdravila kralja in kraljico ameriški zunanji minister Hull v zastopstvu predsednika Roosevelta ter angleški veleposlanik v Washingtonu Lindsay. Od slapov do mesta Buffalo, ki je bilo v morju ameriških in angleških zastav, so pozdravljale v špalirju kraljevski par neštete ljudske množice. Pred mestom so angleškega kralja in kraljico svečano sprejeli tudi zastopniki mesta samega ter guverner države Njujork. Po tem svečanem sprejemu sta se kralj in kraljica v spremstvu Hulla, Lindsaya in drugih visokih dostojanstvenikov s posebnim luksuznim vlakom odpeljala v Washington.

V prestolnici Združenih držav

V prestolnem mestu Združenih držav v Washingtonu sta sprejela kraljevsko dvojico na postaji predsednik Roosevelt in njegova soproga. Mesto, ki šteje 600.000 pre-

bivalcev, se je v zadnjih dneh pomnožilo še za enkrat toliko gostov. Sleherna hiša je bila okrašena z ameriško ter angleško zastavo. Za svečano razsvetljavo so bila vsa okna na glavnih poslopijih omrežena z raznobarnimi žarnicami.

Slovesnemu sprejemu angleškega kraljevskega para je prisostvovalo nad sto tisoč ljudi. Ker imajo v Ameriki neznosno vročino, je bilo zadetih v gneči pri sprejemnih svečanostih od sončarice 250 oseb, katere so tudi umrle na posledicah.

Predsednik Roosevelt je priredil visokima gostoma na čast v Beli hiši 8. junija kosilo, na katerega so bili povabljeni vsi člani ameriške vlade, kanadski ministrski predsednik, številni senatorji ter poslanički tujih držav. Jedi so ponujali gostom v posodah iz čistega zlata. Za zabavo je skrbel pevski zbor zamorcev, ki je prepeval ameriške ljudske pesmi.

Ob tej priliki sta izrekla kralj Jurij in predsednik Roosevelt napitnici, v katerih sta poudarjala povezanost ameriškega in angleškega naroda ter sta kazala na boljšo bodočnost.

V Njujorku

Kraljevski par je obiskal njujorško svetovno razstavo. Na razstavnem prostoru je skrbelo za varnost kralja in kraljice 13.400 uniformiranih stražnikov in bogznanj koliko stražnikov v civilnih oblekah. Najbolj ganljiv je bil v Njujorku pozdrav kraljevske dvojice iz ust enega milijona njujorških otrok v parku Central, skozi katerega sta se peljala visoka gosta in sta se ustavila med deco.

Iz raznih držav

Končna slika novo izvoljenega parlamenta na Madžarskem. O madžarskih parlamentarnih volitvah smo že pisali. Zadnje dni so bile zaključene dopolnilne volitve v nekaterih krajih. Po teh volitvah razpolaga vlada s 185 mandati, stranka narodnosocialističnih »Puščičastih križev« je dobila 49 poslancev, zmerna stranka malih posestnikov 14, socialni demokrati in stranka državnih svoboščin 10.

Hudi ukrepi radi umora policijskega šefa v češkem mestu Kladno. V noči na 7. junij je bil ustreljen z dvema streloma v češkem mestu Kladno poveljnik straže nemških policijskih oddelkov V. Kniest. Ker morilca niso mogli izslediti, je izdal protektor rajha za policijsko okrožje Kladno naslednje ostre odredbe: Prepovedana so vsa javna zborovanja, zaprte vse šole, vsa vežna vrata in okna morajo biti zvečer zaprta, odstavljena sta župan in občinski odbor v Kladnu, imenovan je vladni komisar, razorožena je češka policija v Kladnu radi neizpolnjevanja dolžnosti v službi in mesto Kladno mora plačati 700.000 din kazni. Nemške protektoratne oblasti so razpisale prvotno 90.000 čeških kron nagrade onemu, ki bi izsledil storilca, katera sta morala biti dva, ker sta zadelo Kniesta dve krogli različnih kalibrov. To nagrado je zvišal nemški protektorat na 100.000 kron. Kdor bi vedel za krivca in bi ga ne izdal, bo ustreljen, če bi mu dokazali molk glede zločina. Na priporočilo protektorata je tudi češka vla-

da razpisala za izsleditev storilca 50.000 kron. — Prebivalstvo Kladna je bilo pozvano, da mora zbrati pol milijona kron za odškodnino in podporo Kniestovim svojcem.

Pogodba o nenapadanju med Nemčijo, Estonko in Letonsko. Dne 7. junija sta bili podpisani v Berlinu nenapadalni pogodbi Nemčije z Estonko in Letonsko za dobo desetih let. Pogodbo so podpisali zunanji ministri omenjenih treh držav.

Važno pooblastilo predsedniku Poljske. Poljska poslanska zbornica je brez razprave sprejela zakon o razglasitvi vojnega stanja. Po tem zakonu ima predsednik republike pooblastilo za razglasitev vojnega stanja, kadar bi smatral to za potrebno. V tem trenutku preide vsa civilna oblast v roke vrhovnega poveljnika maršala Rida Smiglyja. Pred razglasitvijo vojnega stanja se bo predsednik republike vedno posvetoval z vrhovnim poveljnikom vojske.

Uvedba novih visokih naslovov v francoski vojski. Predsednik francoske republike je podpisal sredi minulega tedna uredbo o uvedbi novih visokih naslovov v vojski. General Gamelin bo odslej vrhovni poveljnik vojske, admiral Darlan bo vrhovni poveljnik mornarice, general Vuillemin vrhovni poveljnik letalstva. Razen tega so na novo ustanovili stopnjo armadnega generala. Ker teh mest do zdaj v francoski vojski ni bilo, so bili francoski generali pri slovesnostih v tujini vedno zapostavljeni.